

Facultad de Ciencias de la Educación

(*)

(*)

(*)

(*)

Grado en Educación Infantil

Asignaturas

Curso 1

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
005G110V01101	Comunicación: Lengua española	1c	6
005G110V01102	Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil	1c	6
005G110V01103	Educación: Nuevas tecnologías aplicadas a la educación infantil	1c	6
005G110V01104	Psicología: Psicología del desarrollo de 0-6 años	1c	6
005G110V01105	Sociología: Sociología de la educación	1c	6
005G110V01201	Comunicación: Lengua gallega	2c	6
005G110V01202	Educación: Desarrollo motor	2c	6
005G110V01203	Educación: Organización del centro escolar	2c	6
005G110V01204	Educación: Teoría e instituciones contemporáneas de la educación	2c	6
005G110V01205	Psicología: Psicología de la educación: Procesos de aprendizaje infantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lengua española				
Asignatura	Comunicación: Lengua española			
Código	O05G110V01101			
Titulación	Grado en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS	Selección	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	1c
Lengua	Castellano			
Impartición				
Departamento	Lengua española			
Coordinador/a	Fernandez Bello, Pedro			
Profesorado	Fernandez Bello, Pedro			
Correo-e	pfervelho@uvigo.es			
Web				
Descripción general	La materia de LENGUA ESPAÑOLA tiene como finalidad una aproximación teórico-práctica al estudio de la lengua española desde un punto de vista normativo y descriptivo, ya que 'comprender y saber comunicar' son saberes prácticos que han de apoyarse en el conocimiento reflexivo sobre el funcionamiento del lenguaje y sus normas de uso, e implican, por una parte, la capacidad de tomar el lenguaje como objeto de reflexión y análisis y, por otra, el conocimiento y aplicación efectiva de las reglas del funcionamiento del sistema de la lengua y de las estrategias necesarias para interactuar lingüísticamente de una manera adecuada. En consecuencia, los discentes deberán adquirir, además, aquellas destrezas necesarias que, como futuros profesionales, perfeccionarán en las clases para conseguir los objetivos inherentes a la enseñanza-aprendizaje de esta materia: competencia lectora, expresión oral, expresión escrita y análisis-interpretación de textos orales o escritos. Para contextualizar y posibilitar el logro de estos objetivos se articula un tema introductorio a las ciencias del lenguaje y la comunicación.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Conocer los objetivos, contenidos curriculares y criterios de evaluación de la Educación Infantil
A2	Capacitar a los docentes para que aprendan a promover y facilitar los aprendizajes en la primera infancia, desde una perspectiva globalizadora e integradora de las diferentes dimensiones cognitiva, emocional, psicomotora y volitiva
A3	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad que atiendan a las singulares necesidades educativas de los estudiantes, a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos
A4	Proporcionar a las alumnas y a los alumnos recursos para fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella y abordar la resolución pacífica de conflictos. Saber observar sistemáticamente contextos de aprendizaje y convivencia y saber reflexionar sobre ellos
A5	Promover estrategias adecuadas para que en su futura práctica docente las alumnas y alumnos puedan reflexionar en grupo sobre la aceptación de normas y el respeto a los demás. Promover la autonomía y la singularidad de cada estudiante como factores de educación de las emociones, los sentimientos y los valores en la primera infancia
A6	Conocer la evolución del lenguaje en la primera infancia, saber identificar posibles disfunciones y velar por su correcta evolución. Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y multilingües. Expresarse oralmente y por escrito y dominar el uso de diferentes técnicas de expresión
A11	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo en los estudiantes
B1	Capacidad de análisis y síntesis
B2	Capacidad de organización y planificación
B3	Comunicación oral y escrita
B7	(*)Resolución de problemas
B8	Toma de decisiones
B9	Trabajo en equipo
B10	Trabajo en un contexto internacional
B11	Habilidades en las relaciones interpersonales
B12	Reconocimiento de la diversidad y multiculturalidad
B13	Razonamiento crítico
B14	(*)Compromiso ético
B15	Aprendizaje autónomo
B16	Adaptación a nuevas situaciones
B17	Creatividad
B19	Conocimiento de otras culturas y costumbres
B20	Iniciativa y espíritu emprendedor
B21	Motivación por la calidad

Competencias de materia		
Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
1. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo, creativo y cooperativo, y promoverlos en los estudiantes desde la participación y el esfuerzo individual (Proyecto Tuning).	A11	B9 B15 B17 B20
2. Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación.	A1 A6	B1 B3 B11 B13
3. Conocer, respetar y promover la diversidad lingüística y cultural de España y de Europa, y contribuir a la planificación y gestión críticas de tal diversidad.	A1 A3 A6	B7 B10 B11 B12 B13 B14 B16 B19
4. Reconocer la identidad de la etapa de educación infantil y sus características cognitivas y comunicativas (ECI/3854/2007).	A1 A2	B1 B2 B7 B8 B13 B16
5. Asumir la comunicación lingüística como herramienta básica de regulación de la conducta (RD 1630/2006), y motor de la resolución pacífica de conflictos en la comunidad escolar (RD 1513/2006).	A1 A4 A5	B7 B11 B12 B13 B14 B16 B19
6. Conocer y aplicar los procesos de interacción y comunicación en el aula, así como dominar las destrezas y habilidades sociales necesarias para fomentar un clima que facilite el aprendizaje y la convivencia (ECI/3854/2007 y ECI/3857/2007)	A2 A3 A4	B1 B3 B7 B9 B11 B13 B14
7. Saber expresarse en español con fluidez y precisión y poder hacer un uso flexible de dicho idioma para fines sociales, académicos y profesionales (ECI/3854/2007 y ECI/3857/2007-MCERL)	A6 A11	B3 B11 B16 B21
8. Hablar, leer y escribir coreccta y adecuadamente la lengua española	A6	B3 B11
9. Conocimiento reflexivo y práctico de los distintos componentes del sistema de la lengua española (fonológico, gramatical y léxico-semántico).	A1 A2 A6	B3 B11

Contenidos

Tema	
1. Introducción a las ciencias del lenguaje y la comunicación.	1.1. Definición y caracterización del lenguaje y de las lenguas desde las tesis más relevantes de las ciencias que actualmente se ocupan del lenguaje 1.2. Las competencias comunicativas/lingüísticas en la enseñanza/aprendizaje de las otras disciplinas. Algunos referentes europeos 1.3. Trabajo [práctico] preferentemente en grupo reducido de 3-5 discentes) de análisis comparativo entre la concepción y el papel del lenguaje en los textos normativos españoles, en especial los referidos a la educación infantil, y los principios y pautas promovidos por las instituciones de la Unión Europea y del Consejo de Europa (principalmente desde la Language Policy division/Division de Politiques Linguistiques).

2. Semántica, lexicología y lexicografía	2.1. Semántica y significado. Los tipos de contenido semántico 2.2. Las relaciones léxicas, con especial atención a las relaciones de oposición 2.3. Lexicología estructural, semántica diferencial y campos léxicos. Ejercicio de profundización/resolución de problemas: Discusión y análisis de algún macrocampo léxico del español (adjetivos de edad, bebidas, alimentos, vivienda) 2.4. La semántica textual. Algunos conceptos básicos con discusión de ejemplos. Trabajo [personal]: Análisis semántico-textual de algunos pasajes o textos breves del español
3. Gramática: morfología y sintaxis	3.1. Introducción a la morfología léxica del español. Aspectos básicos de la derivación nominal, adjetival y verbal del español. Ejercicios de aplicación 3.2. Las unidades en el enunciado ([clases de palabras]): el sustantivo y el adjetivo; el verbo y el adverbio; el sistema pronominal del español. Tipologías básicas 3.3. La estructura del sintagma nominal: determinantes y complementos. Ejercicios de aplicación y profundización. 3.4. Oración y enunciado. La estructura jerárquica de la oración. El sujeto y los complementos argumentales. El nivel de los aditamentos y el nivel periférico. Ejercicios de aplicación y profundización.
4. Fonología, fonética y ortografía de la lengua española	4.1. Definición y explicación con ejemplos de algunos conceptos básicos de la fonología y fonética españolas (fonema, rasgos distintivos, alófonos, neutralización y archifonemas, clasificación de los sonidos y de los fonemas del español según Quilis y Martínez Celdrán) 4.2. Transcripción fonológica y fonética de textos según Quilis 1997

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Trabajos tutelados	0	33	33
Tutoría en grupo	2	0	2
Resolución de problemas y/o ejercicios	15	15	30
Sesión magistral	24	12	36
Trabajos de aula	7	14	21
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	2	12	14
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	2	12	14

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Trabajos tutelados	Planificación, elaboración y revisión de trabajos realizados preferentemente en grupos reducidos de 3-5 discentes con el objetivo de asimilar de un modo práctico-teórico algunas cuestiones fundamentales del programa y de mejorar algunas competencias transversales relacionadas con la elaboración-presentación de textos.
Tutoría en grupo	Planificación de los trabajos tutelados con indicación del guión, formato, recursos, etc.
Resolución de problemas y/o ejercicios	Preparación, realización, revisión (y eventual entrega y/o presentación) de algunos ejercicios de [aplicación/profundización], de [resolución de problemas] o, en su caso, de [prácticas de análisis y comentario]. Asimismo esta actividad guiada por el profesor se dedicará a orientar la interpretación adecuada de los textos comentados entregados por el profesor, resolver dudas sobre los textos propuestos para el análisis, corregir propuestas, etc.
Sesión magistral	Introducción expositivo-participativa a las cuestiones globales teórico-prácticas. En cada sesión habrá para los discentes un turno de intervenciones (opiniones, preguntas, réplicas...) durante al menos quince minutos.
Trabajos de aula	Planificación, elaboración y/o presentación de propuestas de solución para cuestiones complejas relacionadas con los contenidos básicos del programa, desde un punto de vista práctico-teórico.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
--------------	-------------

Tutoría en grupo	Los discentes dispondrán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como en las horas de trabajo en grupos reducidos. Para la realización y entrega de los trabajos indicados en el programa es condición necesaria la asistencia a las sesiones de planificación en las horas de tutoría especializada en el aula los días señalados en el cronograma y la discusión-revisión del borrador en tutoría individual/grupal y presencial. En cualquier caso, todas las actividades guiadas por el profesor en horario de clase podrán ser complementadas por los discentes en el horario de tutorías de despacho para resolver cualquier duda.
Trabajos de aula	Los discentes dispondrán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como en las horas de trabajo en grupos reducidos. Para la realización y entrega de los trabajos indicados en el programa es condición necesaria la asistencia a las sesiones de planificación en las horas de tutoría especializada en el aula los días señalados en el cronograma y la discusión-revisión del borrador en tutoría individual/grupal y presencial. En cualquier caso, todas las actividades guiadas por el profesor en horario de clase podrán ser complementadas por los discentes en el horario de tutorías de despacho para resolver cualquier duda.
Trabajos tutelados	Los discentes dispondrán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como en las horas de trabajo en grupos reducidos. Para la realización y entrega de los trabajos indicados en el programa es condición necesaria la asistencia a las sesiones de planificación en las horas de tutoría especializada en el aula los días señalados en el cronograma y la discusión-revisión del borrador en tutoría individual/grupal y presencial. En cualquier caso, todas las actividades guiadas por el profesor en horario de clase podrán ser complementadas por los discentes en el horario de tutorías de despacho para resolver cualquier duda.
Resolución de problemas y/o ejercicios	Los discentes dispondrán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como en las horas de trabajo en grupos reducidos. Para la realización y entrega de los trabajos indicados en el programa es condición necesaria la asistencia a las sesiones de planificación en las horas de tutoría especializada en el aula los días señalados en el cronograma y la discusión-revisión del borrador en tutoría individual/grupal y presencial. En cualquier caso, todas las actividades guiadas por el profesor en horario de clase podrán ser complementadas por los discentes en el horario de tutorías de despacho para resolver cualquier duda.

Evaluación		
	Descripción	Calificación
Trabajos tutelados	Participación en la planificación, elaboración y revisión de los trabajos [prácticos] y [personales] indicados en los contenidos de la materia.	25
Resolución de problemas y/o ejercicios	Participación en la preparación, realización y revisión de los ejercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas o de prácticas de análisis y comentario	5
Sesión magistral	Se valorará la participación habitual del estudiante en las sesiones expositivo-participativas.	5
Trabajos de aula	Participación en la elaboración y/o presentación de propuestas de solución para cuestiones relativamente complejas relacionadas con los contenidos básicos del programa.	5
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	Evaluación de las competencias adquiridas mediante respuestas a cuestiones teórico-prácticas dotadas de relevancia en el programa	35
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Evaluación de las competencias adquiridas en la aplicación práctica de los conocimientos teóricos	25

Otros comentarios sobre la Evaluación

El primer día de clase se entregará la última concreción del [contrato de aprendizaje] que establece la ficha y la guía docente mediante un cronograma en el que figurarán las semanas dedicadas a cada tema, las actividades a realizar y los días de las pruebas teóricas y prácticas con las respectivas puntuaciones. Dicho cronograma quedará colgado públicamente en el [corcho] del despacho.

Asimismo se facilitarán algunos materiales básicos y esquemas o guías de orientación elaborados por el profesor que faciliten la comprensión y el dominio de las cuestiones teóricas; también dispondrán los discentes de *ejercicios* de aplicación resueltos y de trabajos de comentario de textos para que todos los alumnos matriculados en la asignatura tengan modelos iniciales de referencia en la solución de las cuestiones práctico-teóricas.

Los *trabajos prácticos* serán elaborados en grupos reducidos (de 3-5); los *trabajos [personales]* también se realizarán preferentemente en grupos reducidos. La extensión será de 3-6 carillas de folio (nunca podrán sobrepasar las nueve carillas). Para la realización y entrega de ambos trabajos es condición necesaria la asistencia a las sesiones de planificación en las horas de tutoría especializada en el aula los días señalados en el cronograma y la discusión-revisión del borrador en tutoría especializada individual y presencial. Se admitirán trabajos y prácticas entregados como máximo una semana después del día señalado, y con una penalización de 0.25 puntos.

Al finalizar el estudio de cada uno de los cuatro temas se podrá realizar una prueba parcial (liberatoria) con cuestiones teóricas y/o prácticas. Para presentarse a la tercera prueba parcial es necesario haber realizado alguna de las dos anteriores. La cuarta prueba parcial se realizará el día señalado para el examen [final]. Ese día, todos los discentes que han seguido el sistema de evaluación continua podrán repetir **una** de las tres anteriores (aquella que mejor le acomode para mejorar la calificación). Los trabajos son sólo actividades de la evaluación [continua].

Las alumnas y los alumnos que no puedan participar habitualmente en las sesiones de teoría o en las de las clases práctico-teóricas deberán negociar con el profesor actividades alternativas para conseguir la puntuación adscrita a dicha participación.

Por otra parte, todos los discentes matriculados en esta asignatura podrán elegir como alternativa de evaluación un examen final global con cuestiones teóricas (cuatro puntos) y prácticas (seis puntos). En ese caso dispondrán de un mínimo de cuatro horas.

Fuentes de información

Adam, J-M. & Lorda, C-U. (1999): *Lingüística de los textos narrativos*. Barcelona: Ariel.

Bosque, Ignacio *et al.* (1998, 2000): *Lengua castellana y literatura* (I y II). Madrid: Akal.

Bosque, I. y V. Demonte (eds.) (1999): *Gramática descriptiva de la lengua española* (3 vols.). Madrid: Espasa-Calpe.

Coseriu, E. (1991): *Principios de semántica estructural*. Madrid: Gredos.

Duteil-Mouguel, Carine (2004): *Introduction à : Laboratoire de CeReS* [También se puede descargar en el portal <http://www.revue-texto.net>].

Escandell Vidal, M. V. (1995): *Los complementos del nombre*. Madrid: Arco/Libros.

Escandell Vidal, M. V. (2007): *Apuntes de semántica léxica*. Madrid: Cuadernos de Madrid: Gredos.

Adam, J-M. & Lorda, C-U. (1999): *Lingüística de los textos narrativos*. Barcelona: Ariel.

Beacco, Jean-Claude *et al.* (2010): *Guide pour le développement et la mise en œuvre de curriculums pour une éducation plurilingue et interculturelle*. Strasbourg: Conseil de l'Europe-Division de Politiques Linguistiques [www.coe.int/lang/fr -o la correspondiente versión inglesa-].

Bosque, I. y V. Demonte (eds.) (1999): *Gramática descriptiva de la lengua española* (3 vols.). Madrid: Espasa-Calpe.

Coseriu, E. (1999): [Diez tesis a propósito de la esencia del lenguaje y del significado], en *Literatura y lingüística*, nº 17, pp. 317-331.

Coseriu, E. & Óscar Loureda (2006): *Lenguaje y discurso*. Pamplona: EUNSA.

Cassany, D. *et al.* (1998): *Enseñar lengua*. Barcelona: Graó.

Courtés, Joseph (1997 [1991]): *Análisis semiótico del discurso*. Madrid: Gredos.

Cristal, David (2001): *La muerte de las lenguas*. Madrid: Cambridge University Press.

Cristal, David (2005): *La revolución del lenguaje*. Madrid: Alianza Editorial.

Davidson, D. (2003 [2001]): *Subjetivo, intersubjetivo, objetivo*. Madrid: Cátedra.

Di Tullio, A. (2005): *Manual de gramática del español*. Buenos Aires: La isla de la luna.

Giddens, A. et al. (2001): *Habermas y la modernidad*. Madrid: Cátedra.

Malmberg, B. (1976): *La fonética*. Buenos Aires: Eudeba.

Marina, J. A. (1998): *La selva del lenguaje*. Barcelona: Anagrama.

Martínez Celadrán, E. (2003): *El sonido en la comunicación humana. (Introducción a la fonética)*. Barcelona: Octaedro.

Real Academia Española (2009): *Nueva gramática de la lengua española* (2 vols.). Madrid: Espasa.

Trubetzkoy, N. S. (1973): *Principios de fonología*. Madrid: Cincel.

Diccionarios

Casares, J. (1959). *Diccionario ideológico de la lengua española*. Barcelona: Gustavo Gili.

DCECH (1980-1991). *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, de Juan Corominas, con la colaboración de José Antonio Pascual. Madrid: Gredos.

DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (200121): *Diccionario de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe.

Martínez de Sousa, J. (20013). *Diccionario de usos y dudas del español actual*. Barcelona: Vox.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (1999). *Nuevo tesoro lexicográfico de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, edición en DVD.

LA LENGUA ESPAÑOLA (2005). *Diccionario panhispánico de dudas*. Madrid: Espasa Calpe.

Otros recursos

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Didáctica de la lengua y la literatura infantil/O05G110V01404

Lengua y literatura: Español/O05G110V01506

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Comunicación: Lengua gallega/O05G110V01201

Otros comentarios

Los discentes deberán conocer y saber aplicar los conceptos de gramática, de introducción al análisis de textos y de literatura que forman parte del currículo de secundaria. Asimismo se supone que tienen interiorizadas las normas de ortografía y puntuación del español y que no incurren en transgresiones de las normas gramaticales o léxicas del estándar. En cualquier caso, se les indicarán y/o entregarán algunos materiales para subsanar posibles carencias. Asimismo, las alumnas y los alumnos podrán utilizar las horas de tutoría presencial para resolver los problemas que pueda plantearles dicho repaso

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil**

Asignatura	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil			
Código	O05G110V01102			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	1c
Lengua				
Impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Barreira Arias, Alberto Jose Cid González, Antonio Pedro			
Profesorado	Barreira Arias, Alberto Jose Cid González, Antonio Pedro			
Correo-e	antopedronio@uvigo.es			
Web				
Descrición general	O currículo é o eixe sobre o que se desenvolve a labor educativa, tanto nos seus aspectos conceptuais (concepcións, compoñentes, niveis etc.) como nos procedementais (procesos de deseño, posta en práctica, avaliación etc.), de aí que sexa unha materia fundamental na preparación do futuro docente de Educación Infantil.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B16	Adaptación a novas situacións
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
1. Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período de 0- 6 anos.	A1	B1
2. Coñecer e analizar elementos básicos do currículo de Educación Infantil e cuestionar criticamente as diversas tendencias e propostas curriculares da administración educativa.	A3	B2
3. Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe na aula atendendo ás necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.	A1	
4. Seleccionar, desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A1	
5. Lograr unha capacidade de relación e de comunicación, así como de equilibrio emocional nas variadas circunstancias da actividade profesional.	A2 A12	B11
6. Capacitarse para traballar en equipo cos compañeiros e outros profesionais dentro e fóra do centro como condición necesaria para a mellora da súa actividade profesional, compartindo saberes e experiencias.		B8 B9

7. Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos e utilízalos nos marcos específicos das distintas disciplinas atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e á súa aplicación ás etapas de Educación Infantil.	A2	
8. Desenvolver a capacidade para recompilar, analizar, elaborar, crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares axeitados ás características do alumno de Educación Infantil. Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensinanza-aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.	A3	B2
9. Empregar a avaliación, na súa función propiamente pedagóxica e non meramente acreditativa, como elemento regulador e promotor do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.	A1 A2	B21
10. Potenciar o rendemento académico dos alumnos e o seu progreso escolar, no marco dunha educación integral.	A2	
11. Asumir a necesidade do desenvolvemento integral continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.		B13 B16
12. Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación. Saber ser flexible no exercicio da función docente.		B12 B16

Contidos

Tema	
1. Compoñentes didácticos do proceso de ensinanza-aprendizaxe	1.1. Didáctica e/ou currículo: conceptualizacións 1.2. Compoñentes didácticos
2. Modelos de ensino e de currículo. Deseño curricular e elaboración de proxectos curriculares	2.1. Principais modelos de ensinanza e de currículo de aplicación á educación infantil 2.2. Deseño curricular 2.3. Deseño de proxectos curriculares
3. Programacións e unidades didácticas	3.1. Compoñentes, estrutura e criterios para avaliar a calidade das programacións didácticas 3.2. Compoñentes, estrutura e criterios para avaliar a calidade das unidades didácticas
4. Os obxectivos, as competencias e os contidos no currículo de educación infantil	4.1. A educación infantil na LOE e o currículo de educación infantil en Galicia 4.2. Obxectivos e competencias básicas no currículo de educación infantil 4.3. Os contidos: estrutura e tipoloxía
5. Funcións do docente	5.1. Funcións docentes no proceso de ensino /aprendizaxe 5.2. Características do docente e a súa incidencia na aprendizaxe do alumnado de educación infantil 5.3. Docente convencional/tradicional fronte ao docente alternativo/innovador
6. Metodoloxía, tarefas de ensino e organización dos procesos de ensino-aprendizaxe	6.1. Importancia das actividades na educación infantil 6.2. O xogo na aprendizaxe escolar 6.3. A globalización na educación infantil 6.4. O ensino individualizado e socializado
7. Construción e análise de recursos didácticos	7.1. Os medios e recursos na educación infantil 7.2. Construción e análise de recursos e materiais didácticos
8. A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe	8.1. Características 8.2. Tipoloxía 8.3. Modelos

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	15	30	45
Traballos de aula	15	0	15
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Obradoiros	15	20.5	35.5
Prácticas externas	0	15	15
Traballos tutelados	0	15	15
Probas de tipo test	1	7	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	8	9

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado ao seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.

Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Obradoiros	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Prácticas externas	Serán Prácticas de Observación por medio das que o alumno se acerca a actividade docente e observa a realidade da aula, observación que será a base para a análise que terá que levar a cabo ca elaboración dunha memoria que contestará a 10 preguntas en relación a aspectos programáticos, metodolóxicos e de desenvolvementon da actividade da aula. Pretenden tamén ser a base para a Practica de intervención que levará a cabo con posterioridade.
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas externas	Asesoramento individual ou en grupo na aula e nas sesións de titoría.
Traballos de aula	Asesoramento individual ou en grupo na aula e nas sesións de titoría.
Titoría en grupo	Asesoramento individual ou en grupo na aula e nas sesións de titoría.
Traballos tutelados	Asesoramento individual ou en grupo na aula e nas sesións de titoría.

Avaliación

	Descrición	Calificación
Traballos de aula	O estudante presenta o resultado dos traballos de aula encomendados.	25
Prácticas externas	Como resultado das mesmas o alumno elaborará unha memoria na que analizará o traballo na aula contestando a 10 preguntas plantexadas o inicio das Prácticas de Observación	10
Traballos tutelados	O estudante presenta o resultado do traballo tutelado encomendado coa fin de poder analizar a calidade do mesmo.	25
Probas de tipo test	Proba que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta de elección única, ...	40
Incluirase unha pregunta longa de desenvolvemento		

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para pasar satisfactoriamente a materia recoméndase asistir ás clases. Asemesmo, é requisito ter aprobada a proba de teoría, que consta de dúas partes unha de tipo test e outra de desenvolvemento dunha pregunta longa, para poder sumar as puntuacións do resto das probas/actividades obxecto de avaliación.

Aquel alumnado que por circunstancias xustificadas non poida asistir regularmente ás clases deberá comunicarllo ao profesorado durante o primeiro mes de clases. A avaliación a adoptar con este será a realización dunha proba teórica dos contidos da materia (70%) e dun traballo práctico tutelado (30%). Ao igual que no caso anterior, é requisito ter aprobada a proba teórica para poder sumar a nota do traballo práctico tutelado.

As competencias non adquiridas na convocatoria de xaneiro (1º periodo) poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Neste caso, manterase a nota das probas/actividades xa superadas ata esta segunda convocatoria.

Este documento é unha declaración de intencións sobre o traballo do alumnado na materia, polo que a información aquí contida ten carácter orientativo e pode sufrir lixeiras modificacións derivadas do consenso co grupo clase ou circunstancias imprevistas.

Bibliografía. Fontes de información

ZABALZA, M., **Didáctica de la Educación Infantil**, Narcea,
 ZABALZA, M., **Diseño y desarrollo curricular**, Narcea,
 CID, A.P., **Diseño y Desarrollo del Currículum**, Andavira Editora,

ALVAREZ FERNANDEZ, M.(1993): *El proyecto educativo de centro*. Madrid: Consejería de Educación. Comunidad de Madrid.

ÁLVAREZ, J.M. (2000): *Didáctica, currículo y evaluación: ensayos sobre cuestiones didácticas*. Madrid: Miño y Dávila.

ANGULO, J.F.; BLANCO, N. (2000). *Teoría y desarrollo del currículo* (2ª ed.). Archidona: Aljibe.

ANTÚNEZ, S. ET.AL. (2008). *Del proyecto educativo a la programación de aula*. Barcelona: Graó.

BASEDAS, E., JUGUET, T. Y SOLÉ, I. (2006). *Aprender y enseñar en Educación Infantil*. Barcelona: Graó.

BRUBACHER, J.W. [et al] (2000). *Cómo ser un docente reflexivo: la construcción de una cultura de indagación en las escuelas*. Barcelona: Gedisa.

CARMEN, L. de (1996). *El análisis y la secuenciación de los contenidos educativos*. Barcelona: ICE/Horsori.

CARMEN, L. de [et al.] (2004): *La planificación didáctica*. Barcelona: GRAÓ

CID GLEZ, A.P. (2010): *Diseño y desarrollo del currículum*. Santiago de Compostela. Andavira Editora.

DELAMONT, S. (1984). *La interacción didáctica*. Madrid: Cincel-Kapelusz.

DÍAZ, F (2002). *Didáctica y currículo: Un enfoque constructivista*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.

DÍEZ NAVARRO, M.C. (1996). *Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil*. De la Torre: Madrid.

DOMÍNGUEZ, G. (2001). *Proyectos de trabajo: una escuela diferente*. La muralla. Madrid.

DOMÍNGUEZ, G. (2002). *Vivir la escuela desde una práctica reflexiva, crítica, investigadora*. De la Torre. Madrid.

ELBOJ E. [et al.] (2002): *Comunidades de aprendizaje: transformar la educación*. Barcelona: GRAÓ.

ESCAMILLA, A. (2008): *Las competencias básicas: claves y propuestas para su desarrollo en los centros*. Barcelona : GRAO

GERVILLA, A. (2006). *Didáctica Básica de la educación infantil*. Madrid: Narcea.

GERVILLA, A. (2006). *El currículo de educación Infantil. Aspectos básicos*. Madrid: Narcea.

GIMENO SACRISTÁN, J. (Comp.) (2008): *Educación por competencias ¿Qué hay de nuevo?* Madrid: Morata.

GIMENO SACRISTÁN, J., *Teoría de la enseñanza y desarrollo del currículo*. Anaya, 1981

GIMENO SACRISTÁN, J.; PÉREZ GÓMEZ, A. (1983): *La enseñanza, su teoría y su práctica*. Madrid: Akal.

GIMENO, J.; PÉREZ, A. (1992): *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata.

GIMENO, S. (2007). *El currículum: una reflexión sobre la práctica*. Madrid: Morata.

GINE, N; PARCERISA A. [coord.] (2003): *Planificación y análisis de la práctica educativa*. Barcelona: GRAO.

GREGORIO, A. Y NIETO, E. (2006). *Programación didáctica y de aula: de la teoría a la práctica docente*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.

IBAÑEZ SANDÍN, C. (2008). *El proyecto de Educación Infantil y su práctica en el aula*. Madrid: La Muralla.

JOYCE, B. [et al] (2002). *Modelos de enseñanza*. Barcelona: Gedisa.

LATORRE, A.; GONZALEZ, R. (1987): *El maestro investigador*. Barcelona: Graó.

MEIRIEU, Ph. (2006): *Carta a un joven profesor: por qué enseñar hoy*. Barcelona: GRAO

MOYA, E. (2009). *Programación didáctica para Educación Infantil. Tercer nivel de segundo ciclo*. Cultiva Libros.

MUÑOZ SANDOVAL, A. (2009). *El desarrollo de las competencias básicas en Educación Infantil*. Editorial: Mad. Colección: Eduforma.

NOVAK, J.; GOWIN, B.(1988): *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca.

PACERISA, A. (1996): *Materiales curriculares, cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*. Barcelona. Graó.

PERRENOUD, PH. (2004): *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona: GRAÓ

POZO, J.I.; MONEREO, C. [coord.] (1999): *El aprendizaje estratégico: enseñar a aprender desde el currículo*. Madrid: Santillana.

REQUENA, M^ªD. Y SÁINZ DE VICUÑA, P (2009). *Didáctica de la Educación Infantil*. Ed. Editex.

- RIVAS, F. (2003): *El proceso de enseñanza/aprendizaje en la situación educativa*. Barcelona: Ariel.
- RUIZ, J.M. (2000): *Teoría del currículum: diseño, desarrollo e innovación curricular*. Madrid: Universitas.
- SALINAS, D (2002): *Mañana Examen. La evaluación: entre la teoría y la realidad*. Barcelona: GRAÓ.
- SÁNCHEZ HUETE, J.C., Compendio de Didáctica General, CCS, 2008.
- SANTOS GUERRA, M.A. (1993): *La evaluación: un proceso de diálogo, comprensión y mejora*. Málaga: Aljibe.
- TOMLINSON, C.A. (2001). *El aula diversificada, dar respuesta a las necesidades de todos los alumnos*. Barcelona: Octaedro.
- TONUCCI, F. (1975): *La escuela como investigación*. Barcelona: Avance.
- TORRES SANTOMÉ, J., El currículum oculto, Morata, 2005
- TORRES SANTOMÉ, J., Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado., Morata, 2006
- VIZCAINO, I Mª (2008). *Guía fácil para programar en educación infantil (0-6 años). Trabajar por proyectos*. Wolters Kluwer
- ZABALA, A. (2007): *Cómo aprender y enseñar competencias*. Barcelona: GRAÓ.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Educación: Organización do centro escolar/O05G110V01203

Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil**

Asignatura	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil			
Código	O05G110V01103			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Selección	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua	Galego			
Impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Doval Ruiz, Maria Isabel			
Profesorado	Doval Ruiz, Maria Isabel			
Correo-e	mdoval@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo: - Ten un carácter instrumental porque traballa as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a busca, o tratamento, a organización e a representación da información. Neste senso, serve de apoio a outras materias do plano de estudos - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de cómo ensinar e cómo aprender na escola dentro da sociedade da información e o coñecemento. Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profesor, dos alumnos e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, novos recursos didácticos con base tecnolóxica, cómo deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, qué estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola,... Por último, como mestre será necesario que sexas capaz de axudar ós teus alumnos a desenvolverse neste novo entorno tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o ocio e o tempo de lecer, senón tamén para a súa formación como cidadáns libres e responsables.			

Competencias de titulación

Código	
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
------------------------------------	---------------------------------------

- Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre o novo contorno social e educativo que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TICs), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais.	A9 A11	B2 B6 B9 B13 B15 B21
- Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.	A7	B1 B6
- Construír unha base de coñecementos, actitudes e habilidades técnicas útiles para o futuro mestre no desenvolvemento da súa actividade profesional que lle permitan unha axeitada utilización dos recursos tecnolóxicos ao seu alcance, analizando e reflexionando sobre as implicacións que a devandita utilización ten no deseño e desenvolvemento curricular.	A7 A9 A11	B2 B5 B6 B9 B15 B21
- Ser quen de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características dos alumnos e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.	A7 A11	B2 B5 B6 B15
- Adquirir as habilidades necesarias para o manexo técnico, a produción de materiais e a utilización didáctica dos diversos medios e recursos tecnolóxicos: cámara fotográfica, cámara de vídeo, videoproxector, ordenador, impresora, escáner e Internet, etc.	A7	B5 B6 B15
- Adquirir as habilidades necesarias para unha axeitada xestión da información con fins educativos: busca, selección, tratamento, organización e representación da información.	A7 A11	B5 B6 B15
- Reflexionar criticamente sobre os determinantes sociais, psicolóxicos e ideolóxicos dos procesos de comunicación e formación mediados por tecnoloxía.	A7 A11	B5 B6 B15
- Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipo como instrumentos básicos da formación como futuros docentes, e tomar conciencia de que o ensino é un labor de equipo.	A7 A11	B5 B6 B9 B15
- Traballar autonomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.	A7	B5 B6 B15
- Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e da comunicación.	A7	B5 B6 B15
- Abordar a análise de campo mediante metodoloxía observacional empregando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.	A4 A7	B1 B5 B6
- Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas.	A7 A12	B1 B6 B9 B15

Contidos

Tema	
PARTE TEÓRICA	
	10 temas
Tema 1: As TIC na sociedade da información	1.1. Alfabetización tecnolóxica e competencia dixital 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital 1.3. Papel dos centros educativos na sociedade da información
Tema 2: A integración das TIC en contextos educativos	2.1. Factores que inflúen na súa integración 2.2. Perspectivas curriculares e modelos de integración das TIC 2.3. Proxectos nacionais de implantación das TIC nos centros
Tema 3: Recursos multimedia para a educación	3.1. Concepto, clasificación e características dos multimedia educativos 3.2. Funcións e orientacións para o uso didáctico do multimedia educativo 3.3. Selección y avaliación de multimedias educativos. 3.4. Deseño e elaboración de materiais didácticos multimedia.
Tema 4: Recursos web para a educación	4.1. Ferramentas de comunicación en educación: mail, foros, chat, mensaxería.... 4.2. Aplicacións educativas da Web 2.0 4.3. Metodoloxías de traballo con Internet na aula: webquest, cazas do tesouro...
Tema 5: Novas posibilidades educativas e desafíos na rede	5.1. Seguridade da infancia en Internet 5.2. Entornos virtuais de ensinanza-aprendizaxe 5.3. Traballo colaborativo con TIC

Tema 6: A linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas	6.1. Lectura de imaxes. A imaxe dixital. 6.2. A televisión e a publicidade na aula. 6.3. Outros medios de comunicación de masas na aula.
Tema 7: Utilización educativa do vídeo e do cine	7.1. Funcións do vídeo na ensinanza 7.2. Metodoloxía, uso e explotación didáctica dos vídeos 7.3. Integración do cine en educación 7.4. O cineforum como estratexia de intervención na aula
Tema 8: Inclusión educativa con apoio das TIC	8.1. As tecnoloxías de apoio a diversidade: tipoloxías e funcións. 8.2. Criterios para a súa inclusión no curriculum. 8.3. Ventaxas da integración das TIC para a inclusión do alumnado.
Tema 9: Procesos de ensino- aprendizaxe con TIC	9.1. Do libro de texto ó libro dixital 9.2. Metodoloxía de traballo coa Pizarra dixital na aula 9.3. A aula de informática ou o ordenador na aula
Tema 10: A avaliación e a tutoría a través das TIC	10.1. O portafolio e a rúbrica para a avaliación e seguemento de aprendizaxes 10.2. A acción tutorial mediada por TIC
PARTE PRÁCTICA	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de xeito autónomo en espazos especiais con equipamento especializado. As prácticas, que se concretarán na primeira semana de clase en función dos coñecementos previos dos alumnos e a dispoñibilidade de recursos, xirarán en col dos seguintes eixos: 1. Ferramentas para o traballo docente colaborativo en rede. 2. Análise e selección de materiais e recursos educativos en formato electrónico 3. Planificación e deseño de materiais e recursos educativos en formato electrónico 4. Condicións para a implementación de materiais e recursos educativos en formato electrónico 5. Ferramentas para a tutoría, xestión e organización do centro e aula. O produto final será un E-PORTFOLIO que se elaborará ao longo do cuadrimestre e que deberá conter, entre outros, a colección ou recompilación en formato dixital de cada unha das tarefas e reflexións que cada alumno irá ensamblado, mantendo e coidando.

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Presentacións/exposicións	2	14	16
Traballos de aula	2	4	6
Tutoría en grupo	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	28	42	70
Sesión maxistral	19	19	38
Probas de tipo test	1	7	8

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.
Tutoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de forma autónoma.
Sesión maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos de aula	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de tutoría sinalado.
Presentacións/exposicións	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de tutoría sinalado.

Avaliación

	Descrición	Calificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición do traballo de ampliación de contidos da materia (10) e realización de actividades de clase (10)	20
Traballos de aula	Análise do e-portfolio do alumno/a, resultados das actividades prácticas de laboratorio e/ou autónomas	50
Probas de tipo test	Proba tipo test de elección múltiple sobre os contidos teóricos da materia	30%

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para superar a materia é necesario ter unha puntuación mínima na teoría (2'5 puntos, 25%) e nas prácticas (2'5 puntos, 25%). As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Raposo Rivas, M., **Novas tecnoloxías aplicadas a educación: aspectos técnicos e didácticos**, 2002,
 Cebrían De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J., **Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento**, 2011,

Outras lecturas recomendadas:

Raposo Rivas, M. e Doval Ruiz, Mª I. (2005) Practicando con TICs en contextos formativos. Ourense: Aceroplus.

Cabero Almenara, J. (2007) Nuevas Tecnologías aplicadas a la educación. MacGraw Hill

Libros:

Cabero Almenara, J. (Coord); Alonso García, C. M. y otros (2007) Tecnología educativa. Madrid: McGraw-Hill, Interamericana de España.

Cabero Almenara, Julio y Romero Tena, Rosalía (coords.) (2007) Diseño y producción de TIC para la formación. Barcelona: UOC Editorial.

Cabero, J; Córdoba, M. y Fernández Batanero, J. M. (Coords.) (2007) Las TIC para la igualdad. Nuevas tecnologías y atención a la diversidad. Sevilla: Eduforma.

Salinas, J., I. Aguaded e J. Cabero (coords.) (2004) Tecnologías para la educación: diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid: Alianza Editorial.

Revistas:

AQUÍBordón. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial (preme) **British Journal of Educational Technology**. Revista cuatrimestral. Publicada dende 1970 polo National Council for Educational Technology (NCET), Milburn Hill Road, University Science Park. Coventry, CV4 7JJ, UK, London W1. ISSN: 0007-1013. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial (preme)

AQUÍCOMUNICAR Revista de medios de comunicación y educación. Grupo Pedagógico Andaluz "Prensa y Educación" ISSN: 1134-3478. (preme)

EduTEC Revista Electrónica de Tecnología Educativa (preme)

Pixel-Bit. Revista de Medios y Educación. Editada polo Secretariado de Recursos Audiovisuales y Nuevas Tecnologías. Universidad de Sevilla. (preme)

Quaderns Digitals. Revista de Nuevas Tecnologías y Sociedad. (preme)

RED, revista de educación a distancia. (preme)

AQUÍAQUÍ**AQUÍ****TELOS. Cuadernos de comunicación e innovación.** Dispoñible on-line.

Enlaces de interese educativo:

Institucionais:

Centro de Investigación y Documentación Educativa (CIDE), (Ministerio de Educación) (preme **AQUÍ**)

EDUCARED (Fundación Telefónica) (preme)

European Schoolnet. É unha iniciativa única, un marco de traballo para a colaboración entre Ministerios Europeos de Educación, pretende aunar a información das distintas redes de educación europeas. (preme)

Instituto de Tecnologías Educativas (ITE), do Ministerio de Educación (preme)

Portal educativo da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia
(preme)

Recomendacións

Otros comentarios

RECOMÉNDASE:

- 1) Asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamentalmente para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais. Máis de 3 faltas supón a presentación obrigatoria do alumno/a ao exame práctico da materia. 3 ou menos faltas terán que recuperarse do modo acordado coa profesora.
 - 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, un tratamento de textos, unha base de datos e un programa de presentacións), do correo electrónico e Internet.
 - 3) Actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no eido educativo.
 - 4) Que o alumnado non asistente o comunique o antes posible para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos				
Asignatura	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos			
Código	O05G110V01104			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua	Galego			
Impartición				
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Puente Carracedo, Hipolito			
Profesorado	Puente Carracedo, Hipolito Sueiro Dominguez, Encarnacion			
Correo-e	hpunte@correo.cop.es			
Web	http://			
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter básico, situada no primeiro curso do grao de educación infantil. Facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos psicolóxicos (memoria, cognición, linguaxe, etc.) ao longo do período de 0 a 6 anos. Estes coñecementos son nucleares na formación de mestres/as que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento de nenos e nenas a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer as características dos estudantes de infantil así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	A2	B1
	A3	B8
	A6	B12
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de infantil.	A2	B1
	A6	B12
		B13
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía do desenvolvemento na idade infantil.	A2	B2
	A3	B3
		B6
		B8
Promover o traballo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.		B3
		B9
		B11
		B15

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Estudo do desenvolvemento humano. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil.	Contextos humanos de desenvolvemento. A interacción como contexto de desenvolvemento. Ámbitos de socialización. Socialización a través da familia. Socialización no ámbito escolar. O xogo. Os medios audiovisuais.
Desarrollo físico e psicomotriz dos 0 aos 6 anos.	Desenvolvemento prenatal e neonatal. Control do corpo e actividade psicomotriz. Esquema corporal. Lateralización. Desenvolvemento temperán da capacidade perceptiva.
Desenvolvemento cognitivo.	Desenvolvemento da atención. Desenvolvemento da memoria e utilización de estratexias. Orixes da representación mental e sistemas de representación. Desenvolvemento do pensamento categorial e a formación de conceptos. Razoamento e utilización de regras.
Desenvolvemento comunicativo e lingüístico entre os 0 e os 6 anos	Inicios da comunicación e a interacción social. Comunicación preverbal. Intención comunicativa. Intersubxectividade. Significados e símbolos. Desenvolvemento da linguaxe: fonolóxico morfosintáctico, semántico e pragmático. Comunicación, linguaxe e pensamento.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 0 e os 6 anos.	Vínculo afectivo e apego. Desenvolvemento da emocións. Temperamento e desenvolvemento da personalidade. Coñecemento dun mesmo. Autoconcepto e autoestima. Identidade de xénero e roles. Coidados básicos do corpo. Abusos sexuais e como evitalos. A nosa orixe. Vocabulario básico/técnico elemental. Preguntas que adoitan realizar as e os menores.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 0 aos 6 anos.	Coñecemento social e desenvolvemento de normas e valores. Relacións con iguais. Os irmáns. Interaccións sociais e xogo. Agresividade. Conduta prosocial. A parella, a nai e o pai, a familia e os vínculos familiares e a colaboración de todas as persoas nas actividades domésticas.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	8	10	18
Traballos de aula	20	14.5	34.5
Presentacións/exposicións	15	45	60
Traballos tutelados	4	12	16
Outras	2	0	2
Cartafol/dossier	3.5	14	17.5

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información do alumnado e presentación da materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballos de aula	Proposta e resolución de actividades e traballos de grupo na aula baixo a supervisión da docente.
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois, por escrito, ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3,4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles déficits no desenvolvemento de un alumno/a e actuar en consecuencia.
Traballos tutelados	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Traballos tutelados	Orientacións ao alumnado de forma presencial na aula ou titoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os proxectos de traballo ou calquera actividade da aula.
Presentacións/exposicións	Orientacións ao alumnado de forma presencial na aula ou titoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os proxectos de traballo ou calquera actividade da aula.
Traballos de aula	Orientacións ao alumnado de forma presencial na aula ou titoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os proxectos de traballo ou calquera actividade da aula.

Avaliación

	Descripción	Calificación
Traballos de aula	Exercicios, traballos e actividades realizadas na aula baixo as directrices ou supervisión dos docentes. Pode estar vinculada ao desenvolvemento de actividades autónomas do estudante.	10
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois, por escrito, ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3,4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles déficits no desenvolvemento de un alumno/a e actuar en consecuencia.	20
Traballos tutelados	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor.	20
Outras	Traballo autónomo tutelado relacionado cos contidos da materia	30
Cartafol/dossier	Carpeta que inclúe de forma sistematizada un conxunto de documentos e evidencias realizados polos estudantes de xeito individual e colectivo que son indicadores de cal foi o seu traballo respecto a un proxecto de traballo determinado, na que debe mostrarse dominio abondo dos contidos, relacións significativas entre os contidos e debe estar expresada de xeito sistematizado e coherente.	20

Otros comentarios sobre la Evaluación

Aquellos estudantes que non superen algunha proba de avaliación poderá recuperarlle en las fechas oficiais de las pruebas correspondiente a la segunda avaliación en el mes de Julio

En el caso de que algún estudante non pueda seguir el traballo en grupo tutorizado por la docente realizará un examen de contenidos teóricos sobre la materia, que supondrá un 70% y un traballo teórico-práctico al que corresponderá el 30% de la calificación final. Para superar la materia será preciso que los estudantes obtengan en cada una de las partes (teórica y práctica) un 50% de la calificación total.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Delval, J. (1994). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.

Donaldson, M. (1979). *La mente de los niños*. Madrid: Morata.

Palacios, J, Marchesi, A. y Coll, C. (comps.) (1999). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial.

Perinat, A. (2003). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona. Editorial UOC

Bibliografía Complementaria

Baltes, P. B., Reese, H. W. & Nesselroade, J. R. (1981). *Métodos de investigación en psicología evolutiva: enfoque del ciclo vital*. Madrid: Morata

Berger, K.S. y Thompson, R.A. (1997).

Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia

. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Otros comentarios

(*)RECOMÉNDASE: - A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a *planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.- A asistencia continuada ás sesións de clases para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes- O uso *continudado da plataforma *virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía da educación				
Asignatura	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	O05G110V01105			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua Impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Perez Freire, Silvia			
Profesorado	Gomez Suarez, Agueda Guerrero Garcia, Maria Blanca Perez Freire, Silvia Saco Alvarez, Alberto			
Correo-e	silviapf@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/dcneira			
Descrición general	Nesta materia abórdanse os aspectos sociais (nin pedagóxicos, nin didácticos) que inciden na educación infantil.			

Competencias de titulación	
Código	
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Liderado
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje

Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas. Poder empregar as achegas teóricas da socioloxía como unha ferramenta de análise e comprensión da realidade.	A12	B1 B13 B14
Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar para poder interactuar coas familias.	A10	B13
Comprender as demandas institucionais da educación no contexto actual (familia, relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible, impacto das linguaxes visuais).	A7 A12	B1 B12 B13 B14 B22
Poder levar a cabo e avaliar as accións dentro e fóra da escola destinadas á formación cidadá.	A3	B1 B14
Descubrir os aspectos sociais non pedagóxicos implicados nos procesos educativos (conxuntura económica, evolución do mercado de traballo, transformacións sociais...).	A9	B1 B21
Adquirir habilidades para recoller información e analizala sobre os citados puntos a través do traballo autónomo e en equipo.	A11	B2 B6 B9
Comprensión de textos complexos, resumir e traballar con información complexa ou de fontes diferentes.	A6	B1 B6
Competencias para tarefas colaboradoras: capacidade de escoitar e comprender aos demais, capacidade (oral e escrita) para facerse entender, adaptación a calendarios de traballo e a cumprimentación das tarefas e os tempos, adaptar e reorganizar o traballo, asumir a responsabilidade propia e do grupo.	A11	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21

Contidos

Tema	
Conceptos xerais de socioloxía.	Sociedade. Cultura. Socialización
Socioloxía da infancia.	A infancia como categoría social. Infancia e escolarización.
Evolución da familia.	Cambios sociodemográficos. Acceso ao mercado de traballo.
Educación e cidadanía.	Xénero, multiculturalidade, discriminación, inclusión social...
Contexto social e políticas educativas.	Demandas sociais da educación e reformas educativas.
Culturas familiares e culturas da educación.	Reproducción cultural e relación familia-escola.
Socialización escolar.	Grupo de iguais. Disciplinarización e homoxeneización.
Impacto e uso das tecnoloxías na educación.	Os medios de comunicación como axente educativo. Consumo televisivo na idade infantil. Consumo tecnolóxico como recurso educativo.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	28	0	28
Titoría en grupo	8	8	16
Traballos tutelados	13	42	55
Probos de tipo test	2	34	36
Traballos e proxectos	2	13	15

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación de contidos teóricos
Titoría en grupo	Directrices de elaboración do traballo, supervisión e resolución de dúbidas
Traballos tutelados	Realización dun traballo de investigación teórico/práctico

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Titoría en grupos
Traballos tutelados	Titoría en grupos
Pruebas	Descrición
Traballos e proxectos	Titoría en grupos

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Titoría en grupo	Avaliación continua do proceso de elaboración do traballo	20
Traballos tutelados	Memoria do traballo de investigación.	40
Probas de tipo test	Exame final sobre os contidos teóricos da materia	40

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para superar a materia é imprescindible: cumprir os prazos de traballo establecidos ao comezo do curso, aprobar o exame tipo test e a memoria final do traballo de investigación. No caso de non superar a materia, a parte e competencias non adquiridas serán avaliadas na seguinte convocatoria. O sistema de avaliación non establece diferencias entre alumnos e alumnas, asistentes ou non asistentes.

Bibliografía. Fontes de información

Fernández Enguita, Mariano (1999) *La escuela a examen*. Madrid: Pirámide.

Giner, Salvador; Lamo de Espinosa, Emilio; Torres, Cristóbal (eds.) (1998) *Diccionario de sociología*. Madrid: Alianza Editorial.

Macionis, John J. & Plummer, Ken (1999) *Sociología*. Madrid: Prentice Hall.

e o material específico das aulas dispoñible a través de FAITIC

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lingua galega				
Asignatura	Comunicación: Lingua galega			
Código	O05G110V01201			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	2c
Lengua Impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Gutierrez Izquierdo, Jose Ramon			
Profesorado	Gutierrez Izquierdo, Jose Ramon			
Correo-e	ramong@uvigo.es			
Web	http://A especialidade de Grao en Educación Infantil esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na c			
Descrición general	A especialidade de Grao en Educación Infantil esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condicion sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. Tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade).			
	O futuro mestre de Educación Infantil deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B7	Resolución de problemas
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Liderado

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A4	B3
	A6	B11
		B13
		B14

Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	A4 A5 A6 A11	B1 B2 B3 B11 B13 B15
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	A5 A6 A11	B1 B3 B13 B17
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega.	A6	B3 B15
Coñecer a gramática da lingua galega.	A2 A6 A11	B1 B3 B12 B15
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua.	A5 A6 A11	B3 B18
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	A6	B1 B3 B7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	A2 A4 A6	B3 B4 B7 B11 B12 B15

Contidos

Tema	
Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.
Léxico e Formación de palabras	Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos. Grupos consonánticos. Sufixos e terminacións. Familias léxicas irregulares. Interferencias léxicas. Neoloxismos. A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos. Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica. Derivación: prefixación e sufixación. Parasíntese. Composición. Outros procedementos.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Resolución de problemas e/ou exercicios	13	17	30
Traballos tutelados	1	10	11
Presentacións/exposicións	0	10	10
Actividades introdutorias	6	0	6
Estudos/actividades previos	3	12	15

Sesión maxistral	26	48	74
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Traballos e proxectos	1	0	1
Probas de tipo test	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nas clases prácticas corríxense os exercicios (iniciados na aula ou na casa tras o estudo da materia), e despois coméntanse as dúbidas que puidesen quedar. Cada novo exercicio recolle aspectos esenciais do tema recén tratado e aspectos varios dos temas anteriores para propiciar unha retroalimentación da aprendizaxe.
Traballos tutelados	Elaboración dun texto escrito seguindo unha destas modalidades: o enfoque creativo do narrador-autor ou o enfoque expositivo e crítico do xornalista-ensaísta. Trátase de aprender os procedementos específicos e os procedementos comúns de ambos os dous enfoques: como se elabora un texto, cales son as técnicas para citar apropiadamente, de que maneira se debe proceder á hora de transmitir unha información, cales son as pautas axeitadas para a presentación dun traballo escrito, en que consiste a corrección lingüística, a cohesión estrutural e o uso axeitado dos signos de puntuación.
Presentacións/exposicións	Exposición oral dun tema de libre elección durante dez minutos.
Actividades introdutorias	Presentación do sistema de traballo que debe interiorizar cada alumno para conseguir uns bos resultados. Avaliación inicial mediante un modelo de exame semellante ao que o discente deberá afrontar para superar a materia. Explicación das modalidades básicas na elaboración dun texto escrito.
Estudos/actividades previos	Lectura individual de tres obras literarias, que o profesor indicará cando comece o curso.
Sesión maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema oral e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios que contén a Guía de ortografía e morfosintaxe que se pon a disposición dos alumnos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema oral e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios que contén a Guía de ortografía e morfosintaxe que se pon a disposición dos alumnos.
Traballos tutelados	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema oral e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios que contén a Guía de ortografía e morfosintaxe que se pon a disposición dos alumnos.

Avaliación

Descrición	Calificación
------------	--------------

Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame de tipo práctico: corrección dun texto sen puntuar, dunhas 20-24 liñas, que presenta erros ortográficos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos. O alumno debe reescribilo nun galego normativo, poñendo os signos de puntuación precisos e sen modificar o léxico nin a sintaxe, a menos que sexa imprescindible para a corrección do texto. Superar este exame cun mínimo de 4,5 permite pasar á proba oral. Baremo: 0 erros: 10 1 erro: 9,5 2 erros: 9 3 erros: 8,5 4 erros: 8 5 erros: 7,5 6 erros: 7 7 erros: 6,5 8 erros: 6 9 erros: 5,5 10 erros: 5 11 erros: 4,5 12-15 erros: 4 16-17 erros: 3,5 18-19 erros: 3 20-21 erros: 2,5 22-23 erros: 2 24-25 erros: 1,5 26-27 erros: 1 28-29 erros: 0,5	25
Traballos e proxectos	Elaboración dun documento de expresión escrita: estrutura, construción sintáctica, cohesión, propiedade léxica, emprego axeitado de signos de puntuación. O texto mecanografado (20-23 liñas) presentárase conforme ás normas e aos modelos explicados na aula. O alumno entregará este escrito cando se presente á proba de expresión oral. Baremo: Cada erro de ortografía, morfosintaxe ou de procedementos suporá a perda de 1 punto. Cualificación mínima para superar a proba: 4,5	25
Probas de tipo test	Probas tipo test de comprensión lectora de 3 libros. Trátase de probas tipo test con 10 preguntas das que só unha é correcta. Baremo: 0 erros: 10 1 erro: 8,5 2 erros: 6,5 3 erros: 4,5 4 erros: 2,5 5 erros: 0 En cada proba haberá unha pregunta que mide a comprensión dun aspecto clave da obra: a resposta equivocada resta 2 puntos da nota resultante. Cualificación mínima para cada obra de lectura: 4,5	25
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exercicio de expresión oral: Exposición dun tema libre. A duración do relatorio non pode ser inferior a dez minutos. Despois, o alumno deberá responder por extenso a dúas preguntas formuladas polo profesor. Os alumnos deben empregar un rexistro culto. Valóranse a corrección lingüística, a fluidez, o interese do tema e a exposición formal. Cualificación mínima: 4,5	25

Otros comentarios sobre la Evaluación

Orientacións ao alumnado

O vocabulario que aparece nos exemplos e nos exercicios da *Guía de ortografía e morfosintaxe* que se pon a disposición dos alumnos tamén é materia de estudo que cómpre asimilar. Advértese que esta *Guía* pode ter engadidos en cada novo curso académico.

Os alumnos que aproben os tres libros e non superen a materia neste curso conservarán a nota do bloque de Comprensión lectora só para o curso vindeiro (exclusivamente), a menos que aproben os tres libros coa máxima cualificación en todos: neste caso manterán a nota deste apartado ata a fin dos seus estudos.

Aqueles alumnos que teñan algún libro suspenso (menos de 4´5), ou que non se presentaron a algún deles na data sinalada,

poderán recuperar o libro pendente o venres día 25 de maio de 2012, ás 18 h. na Aula Multiusos. Se, despois de todo, nalgún dos libros non se obtén a nota mínima de 4´5, deberanse repetir os exames de **todos** os libros no curso seguinte: os primeiros xoves dos meses de marzo, abril e maio. Cómpre ter en conta que as obras de lectura poden variar dun curso para outro. En todo caso, indícanse a principio de curso e fíxanse no taboleiro do despacho do profesor: Campus de Ourense Edificio n. 2, planta baixa, D. 6

Todas as notas estarán expostas no despacho do profesor (Edificio 2, planta baixa, nº 6). Os estudantes deben ser responsables e preocuparse de coñecelas e de apuntalas para non esquecerlas. O profesor non atenderá en horas de titoría a preguntas relativas ao respecto (nin no presente curso nin nos sucesivos).

Na última semana de maio farase un Exame na aula ao que terán dereito os alumnos que teñan menos de 6 faltas de asistencia: non se admiten xustificacións de faltas de asistencia por ningún motivo, calquera que este sexa. Quen supere esta proba non terá que acudir ao Exame oficial do mes de xuño (pasará directamente ao exame oral). Se algún alumno reúne os requisitos para presentarse a esta proba e non comparece, aínda que sexa por causa xustificada, perde todos os dereitos ao respecto e debe presentarse ao exame oficial.

Convocatorias e Calendario de exames

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse no mes de febreiro. Non se recolle despois deste tempo.

Alumnos que cursen por vez primeira lingua galega: quedan convocados ás 17 horas na primeira titoría de febreiro.

Alumnos que non poden asistir ás clases por motivos laborais ou doutra índole: quedan convocados no despacho (Pavillón 2) o primeiro sábado de febreiro ás 17 horas. Non se admiten excepcións.

Titorías: Horario na páxina web da Facultade: webs.uvigo.es/educacion-ou

Probas tipo test de lectura: 1ª primeiro xoves lectivo de marzo

2ª primeiro xoves lectivo de abril

3ª primeiro xoves lectivo de maio

Traballo de expresión escrita: segundo xoves lectivo de marzo. Inaprazable.

Exame oficial de tipo práctico: finais de maio ou primeira semana de xuño. As datas e os horarios precisos pódense consultar na páxina da Facultade: webs.uvigo.es/educacion-ou. Inaprazable. Proba oficial.

Exposición oral: nos días seguintes ao exame oficial, a finais de maio ou no mes de xuño, unha vez que se faga pública no despacho do profesor a lista de aprobados do exame oficial. É entón cando deben presentar tamén o traballo mecanografiado, de acordo cos criterios sinalados na *Guía de ortografía e morfosintaxe*.

O SISTEMA DE AVALIACIÓN MANTENSE IDÉNTICO PARA A SEGUNDA CONVOCATORIA.

A SUPERACIÓN DE CALQUERA APARTADO (Comprensión Lectora, Exame práctico, Expresión escrita, Exposición oral) PERMITE CONSERVAR A NOTA PARA O SEGUINTE CURSO ACADÉMICO SOAMENTE.

Bibliografía. Fontes de información

Gutiérrez Izquierdo, Ramón, **Lingua Galega: Guía de ortografía e morfosintaxe**, Ed. do autor,

VV. AA., **Gran Dicionario Século XXI da Lingua Galega**, Vigo, Galaxia- Do cumio 2005,

VV. AA., **Gran Dicionario Xerais da Lingua**, Vigo, Xerais, 2009,

Pena, X.R. e Rosales, M., **Manual e exercicios de galego urxente**, Vigo, Xerais, 2006,

Granxa González, X.A. e Méndez Álvarez, M.X, **Manual de lingua galega I**, Vigo, Xerais, 2002,

VV. AA., **Traballando co léxico 1**, Vigo, Xerais, 1996,

VV. AA., **Traballando co léxico 2**, Vigo, Xerais, 2000,

VV. AA., **Traballando co léxico 3**, Vigo, Xerais, 2000,

Grijelmo, A., **La gramática descomplicada**, Madrid, Taurus, 2006,

Lázaro Carreter, F., **El dardo en la palabra**, Barcelona, Galaxia Gutemberg, 1997,

Lázaro Carreter, F., **El nuevo dardo en la palabra**, Madrid, Alianza, 2005,

Freixeiro Mato, X.R., **Gramática da lingua galega I Fonética e fonoloxía**, Vigo, A nosa terra, 2006,

Freixeiro Mato, X.R., **Gramática da lingua galega II Morfosintaxe**, Vigo, A nosa terra, 2006,

Freixeiro Mato, X.R., **Gramática da lingua galega III Semántica**, Vigo, A nosa terra, 2006,

VV.AA., **Dicionario castelán-galego de usos, frases e sinónimos**, Vigo, Xerais, 2007,

Palacio Sánchez, X.A. e Xove, X., **Dicionario da lingua galega**, Vigo, Obradoiro-Santillana, 2005,

Méndez Álvarez, Mª. X., **Ortografía da lingua galega**, Vigo, Xerais, 2004,

López Taboada, C. e Soto Arias, R., **Dicionario de fraseoloxía galega**, Vigo, Xerais, 2008,
ILG e RAG, **Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego**, Santiago de Compostela, 2003,
Feixóo Cid, X., **Gramática da lingua galega. Síntese práctica**, Vigo, Xerais, 2004,
Beltrán Carballeira, R., **Manual práctico de galego**, A Coruña, Baía, 2006,

Recomendacións

Otros comentarios

Estratexias de aprendizaxe

Os estudantes que queiran superar a materia sen dificultades deben atender aos seguintes consellos:

- * O rendemento depende do estudo continuado da materia. É case imposible asimilar toda a materia mediante o estudo intensivo ao final do curso académico. A dificultade é maior se non se asiste ás clases ou se posterga a materia para outras convocatorias.
 - * Os alumnos deben realizar individualmente os exercicios que propón o profesor, sen consultar cos compañeiros nin recorrer ao material de estudo. Os exercicios só serán eficaces se se realizan despois do estudo diario da materia impartida.
 - * É moi conveniente que as lecturas se fagan de forma reflexiva, reparando no uso da linguaxe. Deste xeito, pódese obter un coñecemento "intuitivo" da lingua, que ten gran rendemento á hora de fixar na mente as formas e as estruturas correctas dun idioma.
 - * Practicar a expresión oral resulta indispensable. Os galegofalantes han de evitar a enganosa suficiencia derivada da práctica oral do idioma, pois nun rexistro formal é indispensable unha fala depurada de dialectalismos, castelanismos e vulgarismos. Na avaliación desta destreza conta tanto a fluidez como a corrección.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Desarrollo motor**

Asignatura	Educación: Desarrollo motor			
Código	005G110V01202			
Titulación	Grado en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Selección FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición	Castellano			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Díaz Pereira, María del Pino			
Profesorado	Díaz Pereira, María del Pino			
Correo-e	pinod@uvigo.es			
Web				
Descripción general	Las conductas motrices desempeñan un papel trascendental en el desarrollo y aprendizaje durante la primera infancia. La importancia del estudio de las características y evolución de los cambios que se producen en la motricidad infantil es innegable, ya que conociendo mejor como se aprende, podemos enseñar de un modo más efectivo.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Conocer los objetivos, contenidos curriculares y criterios de evaluación de la Educación Infantil
A2	Capacitar a los docentes para que aprendan a promover y facilitar los aprendizajes en la primera infancia, desde una perspectiva globalizadora e integradora de las diferentes dimensiones cognitiva, emocional, psicomotora y volitiva
A3	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad que atiendan a las singulares necesidades educativas de los estudiantes, a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos
A4	Proporcionar a las alumnas y a los alumnos recursos para fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella y abordar la resolución pacífica de conflictos. Saber observar sistemáticamente contextos de aprendizaje y convivencia y saber reflexionar sobre ellos
A8	Conocer fundamentos de dietética e higiene infantiles. Conocer fundamentos de atención temprana y las bases y desarrollo que permiten comprender los procesos psicológicos, de aprendizaje y de construcción de la personalidad en la primera infancia

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
Comprender el proceso de aprendizaje y desarrollo motor de 0 a 6 años.	A2 A8
Adquirir recursos y estrategias para la intervención óptima en el proceso de aprendizaje y desarrollo motor.	A2
Interpretar y utilizar los diferentes instrumentos de medida y evaluación del aprendizaje y desarrollo motor.	A1 A3
Adquirir recursos necesarios para el diseño de tareas acordes con el nivel de desarrollo motor de los niños/as.	A3
Concienciar de la diversidad en el aula y de la necesidad de atención personalizada en función de la capacidad	A4

Contenidos

Tema	
(*)BLOQUE INTRODUCTORIO. Conceptos previos sobre aprendizaje y desarrollo motor	(*)1. El ser humano/niño como un todo integral 2. La conducta motora es ALGO MÁS que el movimiento observable, es un proceso y no solo un resultado. 3. La diversidad de tareas motrices 4. Múltiples capacidades subyacen al movimiento. 5. La conducta motora evoluciona desde los movimientos reflejos del recién nacido, hasta las habilidades motrices específicas más complejas. 6. ¿Que factores o procesos actúan en estos cambios? . Desarrollo, maduración, crecimiento, aprendizaje 7. El aprendizaje motor: cómo aprendemos y elementos implicados en el aprendizaje

BLOQUE TEMÁTICO I: EL COMPORTAMIENTO MOTOR

Factores implicados en la competencia motriz

1. LAS CAPACIDADES PERCEPTIVO-MOTRICES

- 1.1. Percepción corporal. El esquema corporal
Factores que integran la dimensión de la corporalidad
Trastornos psicomotores de la concienciación corporal
- 1.2. Percepción espacial. Espacialidad.
Factores que integran percepción espacial
Trastornos relacionados con la percepción espacial
- 1.3 Percepción temporal.
Factores que integran la percepción temporal
Trastornos en la percepción temporal

2. LAS CAPACIDADES COORDINATIVAS.**3. FACTORES CUANTITATIVOS DEL COMPORTAMIENTO MOTOR. LAS CAPACIDADES FÍSICAS****4. LA CREATIVIDAD MOTRIZ****BLOQUE TEMÁTICO II: DESARROLLO MOTOR**

El proceso de cambio de las Habilidades Motrices Fundamentales

1. CONCEPTO Y CLASIFICACIÓN DE LAS HABILIDADES MOTRICES
2. HABILIDADES MOTRICES FUNDAMENTALES. PATRÓN EVOLUTIVO Y PATRÓN MADURO**2.1 HABILIDADES MOTRICES CORPORALES**

- La marcha
- La carrera
- El salto
- El giro

2.2. HABILIDADES MOTRICES MANIPULATIVAS

- Lanzamiento
- Recepción
- Golpeo
- Patada

BLOQUE TEMÁTICO III: RECURSOS PARA LA

EVALUACIÓN DEL DESARROLLO MOTOR INFANTIL

(*)1- ¿ POR QUÉ EVALUAR LA COMPETENCIA MOTRIZ?

- 1.1. ¿Para qué se evalúa?
- 1.2. ¿Cuándo se evalúa?
- 1.3. ¿Qué se evalúa?

2. PRUEBAS E INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN PSICOMOTRIZ

- 2.1. Laboratorio y aparatos para evaluar coordinación motora
- 2.2. Escala de evaluación de la psicomotricidad en edad Preescolar (EPP)
- 2.3. Examen Psicomotor (Linares, P.L.)

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Trabajos de aula	7	14	21
Estudios/actividades previos	4	8	12
Presentaciones/exposiciones	4	8	12
Prácticas de laboratorio	22	44	66
Sesión magistral	14	21	35
Portafolio/dossier	2	0	2
Pruebas de tipo test	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Trabajos de aula	El estudiante desarrollará ejercicios de diferente índole (mapas conceptuales, estudio de casos, diseño hojas observación,...) vinculados al marco conceptual desarrollado en la sesión magistral.
Estudios/actividades previos	Se trata de actividades dirigidas a motivar y tomar contacto de cara a la iniciación a un bloque temático. Se hará básicamente a través de la lectura de artículos u otros recursos bibliográficos.
Presentaciones/exposiciones	Exposición escrita y oral por parte del alumnado ante el docente y compañeros de un tema relacionado con un "problema empírico" abordado en las prácticas de laboratorio.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación de los conocimientos a situaciones concretas con la finalidad de adquisición de habilidades básicas y procedimentales relacionadas con la materia objeto de estudio. Se desarrollarán en el laboratorio de evaluación motriz o bien en el aula de educación física.
Sesión magistral	Exposición de los contenidos fundamentales de la asignatura. La metodología será participativa.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Prácticas de laboratorio	Los estudiantes dispondrán de atención personalizada, tanto en las horas de tutoría, como en las horas de trabajo en grupos más reducidos.
Presentaciones/exposiciones	Los estudiantes dispondrán de atención personalizada, tanto en las horas de tutoría, como en las horas de trabajo en grupos más reducidos.
Estudios/actividades previos	Los estudiantes dispondrán de atención personalizada, tanto en las horas de tutoría, como en las horas de trabajo en grupos más reducidos.
Pruebas	Descripción
Pruebas de tipo test	Los estudiantes dispondrán de atención personalizada, tanto en las horas de tutoría, como en las horas de trabajo en grupos más reducidos.
Portafolio/dossier	Los estudiantes dispondrán de atención personalizada, tanto en las horas de tutoría, como en las horas de trabajo en grupos más reducidos.

Evaluación		
	Descripción	Calificación
Presentaciones/exposiciones	Exposición y defensa de un diseño de intervención para estimular el desarrollo motor en la etapa de Educación Infantil	20
Portafolio/dossier	Los criterios para la evaluación del portafolios de la materia serán: Identificación correcta de las competencias trabajadas en cada bloque temático Elaboración de mapa conceptual de los contenidos teóricos para cada bloque Evidencias empíricas de las prácticas de laboratorio realizadas	40
Pruebas de tipo test	La prueba de evaluación consistirá en un examen escrito tipo test que recogerá cuestiones teóricas y prácticas relacionadas con los bloques de contenidos que conforman la materia.	40

Otros comentarios sobre la Evaluación

SISTEMA DE EVALUACIÓN CONTINUA (PARA ALUMNOS QUE ASISTEN A CLASES PRÁCTICAS):

PRUEBA OBJETIVA	PORTAFOLIOS	EXPOSICIÓN
40% (4 puntos)	40% (4 puntos)	20% (2 puntos)

Para optar por este sistema evaluativo es imprescindible la asistencia al 80% de las prácticas (un mínimo de 11 prácticas).

Para superar la materia es necesario aprobar ambas partes (mínimo de 2 puntos en la prueba objetiva, y mínimo de 3 puntos en el portafolios)

SISTEMA DE EVALUACIÓN PARA ALUMNOS QUE NO ASISTEN A CLASES PRÁCTICAS

Los alumnos que no puedan asistir a las prácticas serán evaluados con los mismos criterios que los alumnos asistentes, pero además de la entrega del portafolios, tendrán que realizar una prueba escrita de evaluación de competencias prácticas al finalizar la materia.

Las competencias no adquiridas a lo largo del curso, serán de nuevo evaluadas en el mes de julio.

Fuentes de información

Ruiz, L. M., **Competencia motriz. Elementos para comprender el aprendizaje motor en Educación Física Escolar**, Madrid:Gymnos,
Bañuelos, F.S., **Bases para una didáctica de la educación física y el deporte**, Madrid: Gymnos,
Ruiz, L.M., **Desarrollo motor y actividades físicas**, Madrid: Gymnos,

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Educación física y su didáctica en la edad infantil/O05G110V01503

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Psicología: Psicología de la educación: Procesos de aprendizaje infantil/O05G110V01205

Psicología: Psicología del desarrollo de 0-6 años/O05G110V01104

Otros comentarios

1. Asistir al primer día de clase te resultará muy beneficioso para comprender los objetivos generales de la materia y su dinámica organizativa. En la primera sesión de la materia se aportará una visión de conjunto y anticiparán las tareas y actividades que serán desarrolladas.
 2. Será especialmente importante acudir a las tutorías de las profesoras, así como la visita frecuente a la plataforma docente de nuestra Universidad TEMA. En ella podrás encontrar todas las actividades que deberás realizar para tu formación y la superación de esta materia.
 3. Tu condición de alumno/a de la Universidad de Vigo, te abre las puertas a muchos recursos, ofertas y servicios. En el SIOPE encontrarás toda la información sobre las posibilidades formativas, culturales y deportivas que puedes encontrar en nuestra Universidad.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Organización do centro escolar**

Asignatura	Educación: Organización do centro escolar			
Código	O05G110V01203			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición	Departamento Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Cid Sabucedo, Alfonso			
Profesorado	Cid Sabucedo, Alfonso			
Correo-e	acid@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Esta materia forma parte do módulo 5 Organización do espazo escolar, materiais e habilidades docentes; de carácter básico con 6 créditos ECTS; situada nun curso no segundo cuatrimestre. Pretende proporcionar aos estudantes uns coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da organización escolar para poder reflectilos nunha realidade concreta, é dicir, nun Centro da nosa Comunidade Autónoma. Intenta tanto pola actualidade dos contidos, como polos ámbitos que abrangue, espertar o interese dos estudantes polos aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

B17	Creatividade
B18	Liderado
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
1. Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto europeo e internacional.	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B12 B18 B20 B21
2.Coñecer a lexislación que regula as escolas de Educación Infantil e a súa estrutura e os modelos de organización do espazo en educación infantil.	A1 A3 A9	B1 B6 B8 B13 B21
Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación, e saber ser flexible no exercicio da función docente.	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B12 B16 B18 B20 B21
Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade no ámbito escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudantes.	A1 A3 A4 A5 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B12 B13 B16 B17 B18 B22
Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo.	A1 A2 A3 A4 A5 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B17 B18 B21
Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do ámbito co fin de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo na aula e no espazo de xogo identificando as peculiaridades do período de 0-3 anos e de 3-6 anos.	A1 A2 A3 A4 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B17 B18 B21

Ter unha imaxe realista de un mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	A1 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B17 B18 B20 B21
Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e os procesos de ensinanza e aprendizaxe nas etapas obrigatorias do sistema educativo.	A1 A2 A3 A4 A5 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B17 B18 B21
Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos en función de diferentes modelos didácticos e das características e necesidades do alumnado.	A1 A2 A3 A5 A6 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B17 B18 B21
Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en educación infantil e aplicalas na aula.	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B12 B17 B18 B19 B21
Participar na definición de proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de control de calidade.	A1 A3 A9 A11 A12	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18 B21

Contidos

Tema	
1.- FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1.- A organización escolar.
2.- SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONTEXTUAL	1.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas de xestión pedagóxica e administrativas.
3.- SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	1.3.- O centro e a comunidade educativa.
	2.1.- A estrutura do sistema escolar: características e niveis.
	3.1.- Autonomía institucional
	3.2.- Formulacións Institucionais.

4- SUBSISTEMA ESTRUCTURAL	4.1.- A estrutura organizativa.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	4.2.- Organización dos recursos humanos.
	4.3.- A organización dos recursos materiais.
	4.4.- A organización dos recursos funcionais.
	5.1.- A participación nos centro educativos.
	5.2.- O clima organizativo.
	5.3.- A cultura organizativa.
	5.4.- O conflito nas organizacións educativas.
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN E LIDERADO	6.1.- A dirección nas organizacións educativas.
	6.2.- Os proxectos de dirección.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/DESENVOLVEMENTO ORGANIZATIVO	6.3.- Da dirección ao liderado.
	7.1.- Avaliación de centros.
	7.2.- Análise de experiencias de organización.
	7.3.- Referencia de modelos e elementos estudados a centros de educación infantil.
8.- ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1.- Análise de experiencias de organización.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRÁCTICUM	8.2.- Referencia de modelos e elementos estudados a centros de educación infantil.
	9.1.- Achegas da Organización Escolar ao Prácticum.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	1	0	1
Tutoría en grupo	6	6	12
Estudo de casos/análises de situacións	8	24	32
Proxectos	8	24	32
Sesión maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Esta sesión servirá para presentarlle aos estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Tutoría en grupo	A través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...)
Estudo de casos/análises de situacións	Esta metodoloxía consistirá na análise intensiva e completa dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e, en ocasións, adestrarse nos posibles procedementos alternativos de solución.
Proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Sesión maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas loxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios axeitados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da Organización Escolar.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Tutoría en grupo	Durante a realización das metodoloxías de tutoría, estudo de casos e realización de proxectos, o mesmo que durante a realización de cartafolios/dossieres e traballos; é dicir, durante o tempo que se realizan estas actividades prestarase a atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas á materia de organización do centro escolar.
Proxectos	Durante a realización das metodoloxías de tutoría, estudo de casos e realización de proxectos, o mesmo que durante a realización de cartafolios/dossieres e traballos; é dicir, durante o tempo que se realizan estas actividades prestarase a atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas á materia de organización do centro escolar.

Estudo de casos/análises de situacións	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos, o mesmo que durante a realización de cartafol/dossieres e traballos; é dicir, durante o tempo que se realizan estas actividades prestarase a atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas á materia de organización do centro escolar.
--	--

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Titoría en grupo	Durante a realización das titorías en grupo aténdese ao estudante na súa aprendizaxe segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa empregando os procedementos de: * Observación (rexistros, listas de control, etc.)	15
Estudo de casos/análises de situacións	Mediante o estudo de casos a consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias: *Calidade das contribucións e participación dos estudantes na realización dos casos estudados. * Polos traballos relacionados co contido do caso. * Polas presentacións orais realizadas e a súa adaptación á audiencia, etc. As estratexias de exploración poden ser variadas: observación, rexistros de dobre entrada, cumprimentación de checklists con ítems para cada unha das competencias e obxectivos de competencias e obxectivos de aprendizaxe pretendidos, indicadores da súa adquisición ou calquera tipo de escala avaliativa que sexa obxectiva. A variedade de instrumentos e de métodos é extensa: cartafol, diarios, mapas conceptuais, autoavaliación, etc.	10
Proxectos	A avaliación céntrase na realización do proxecto en si, debendo os estudantes: * Entregar por equipo o informe escrito do proxecto. * Expoñer en equipo unha presentación do proxecto ante os profesores e compañeiros. * Expoñer e debater individualmente ante o profesor ou profesores unha presentación do proxecto. A avaliación terá en conta o coñecemento acreditado por cada estudante individualmente no que respecta ao proxecto e aos contidos académicos da Organización Escolar.	15
Sesión maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso empregaranse os procedementos de: * Preguntas intercaladas durante o desenvolvemento da lección. * Técnicas de autoavaliación. * Informes sobre actividades realizadas.	20
Probas de resposta curta	A través destas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos á Organización Escolar. Neste tipo de exames cada pregunta curta ten unha puntuación individual, a suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame; para aprobar A MATERIA é necesario obter, polo menos, o 70% da devandita puntuación.	40

Otros comentarios sobre la Evaluación

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

"Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación".

Bibliografía. Fontes de información

- M. Lorenzo, **Organización escolar. La construcción de la escuela como organización**, Ediciones Pedagógicas, 1995,
Mª T. González González (Coord), **Organización y gestión de centros escolares**, Prentice-Hall, 2003,
I. Cantón Mayo, **Las organizaciones escolares: hacia nuevos modelos**, FUNDEC, 2000,
A. Cid Sabucedo, **Macroorganización Escolar. El sistema educativo, estructura y características**, Departamento de Didáctica e Organización Escolar, 1996,
A. I. Pérez Gómez, **La cultura escolar en la sociedad neoliberal**, Morata, 1998,
A. Cid Sabucedo, **Los proyectos de dirección.**, Aurea, 2000,
A. Cid Sabucedo, **El clima escolar**, Tórculo, 2002,
J. Gimeno Sacristán, **El valor del tiempo en educación**, Morata, 20089,
J. Gimeno Sacristán, **El sistema educativo. Una mirada crítica**, CISS-Praxis-Cuadernos de Pedagogía, 2004,

M. A. Zabalza Beraza, **La calidad de la educación infantil**, Narcea, 2005,
Mª L. García Rodríguez, **Organización de la educación infantil**, Escuela Española, 1996,
C. Grau Rubio, **Educación Especial. De la integración escolar a la escuela inclusiva**, Promolibro, 1998,
L. Selmi y A. Turrina, **La escuela infantil a los tres años**, Morata/MEC, 1998,
L. Selmi y A. Turrina, **La escuela infantil a los cuatro años**, Morata/MEC, 1998,
L. Selmi y A. Turrina, **La escuela infantil a los cinco años**, Morata/MEC, 1998,
M. A. Zabalza Beraza (Dir), **A Educación Infantil en Galicia**, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, 1998,
A. Cid Sabucedo, **Practicum I: Prácticas de observación y de Investigación. Aplicación sobre el contexto donde se realiza la enseñanza**, Copytema, 1996,
G. Thurles y O. Maulini, **La organización del trabajo escolar: una oportunidad para repensar la escuela**, Graó, 2010,

Ao tratar cada tema facilitarase a bibliografía específica.

Recomendacións

Otros comentarios

Tendo en conta que os contidos desta materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates, decisións, desde os ámbitos político, administrativo, económico e social, sería conveniente para poder estar ao día a lectura de, entre outras, as revistas Comunidad Escolar (<http://comunidad-escolar.pntic.mec.es/854/portada.html>) e Participación Educativa (http://www.educacion.es/cescs/revista/presentacion_revista.htm), así como dalgún xornal.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación**

Asignatura	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación			
Código	O05G110V01204			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	2c
Lengua	Galego			
Impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vieites García García, Manuel F.			
Profesorado	Vieites García García, Manuel F.			
Correo-e	mvieites@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Como materia de formación básica, a denominada Educación. Teoría e Institucións contemporáneas, da Educación ten como finalidade introducir ao futuro graduado no universo educativo a través da análise da educación como práctica cultural presente en todas as sociedades, e estreitamente relacionada con cuestións sociais, económicas e políticas. Persegue que o futuro graduado coñeza e valore, nunha perspectiva crítica, o concepto de educación, os seus procesos, axentes e institucións, xunto coa súa evolución histórica e o proceso de configuración do sistema educativo. Busca igualmente unha comprensión histórica, contextual e crítica do fenómeno educativo, que oriente finalmente a súa praxe profesional nunha perspectiva reflexiva e transformadora. Tamén se analizan os aspectos básicos do desenvolvemento histórico da educación en España e en Galicia, prestando especial atención á Educación Infantil, e ao proceso de configuración da profesión docente nesta etapa educativa.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Analizar, comprender e avaliar a educación como feito e como acción-intervención desde os marcos teóricos que nos proporcionan distintas teorías contemporáneas da educación	A12	B1 B13 B14 B19
Analizar a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos.	A12	B1 B13 B14
Desenvolver un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo.	A12	B1 B7 B13 B14

Valorar a acción educativa do mestre na educación infantil como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xerar pedagoxicamente a súa intervención

A1
A2
A12
B1
B2
B7
B8
B9
B13
B21

Contidos

Tema	
I. A educación como proceso e como sistema. Suxeitos, tempos e espazos na educación. A acción educativa.	Natureza e dimensións da educación. Educación e sistema: axentes, estruturas e funcións do sistema educativo. Espazos, tempos, escenarios e finalidades da educación. Educación ao longo de toda a vida e tipoloxías da educación. A educación como proceso de comunicación. O acto educativo: aspectos básicos e substantivos.
II. O coñecemento científico da educación: pedagogía e ciencias da educación.	Saber pedagóxico e coñecemento científico. A pedagogía como ciencia e disciplina. O coñecemento da educación e as ciencias da educación. Achegas para a praxe educativa.
III. Teorías educativas contemporáneas.	Antecedentes da modernidade pedagóxica. A escola nova. Teorías socialistas. Teorías antiautoritarias. Teorías personalistas. Teorías críticas coa institución escolar. A posmodernidade. A teoría educativa no inicio do século XXI.
IV. Axentes e institucións educativas.	Familia, comunidade, sociedade, estado e función educadora. Movementos e institucións educativas. Os centros escolares. Organismos internacionais.
V. Escola e sistema educativo: aproximación histórica. A escola infantil.	Nacemento e desenvolvemento dos sistemas educativos. A normativa educativa en España e Galicia. A escola infantil na súa historia e no momento actual.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	20	10	30
Debates	8	8	16
Traballos de aula	7.5	7.5	15
Seminarios	8	8	16
Presentacións/exposicións	7	7	14
Traballos tutelados	0	32	32
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0	3	3
Cartafol/dossier	0	20	20

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da persoa responsable da docencia e do programa da materia. Avaliación inicial de expectativas, coñecementos e actitudes.
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa responsable da docencia dos contidos da materia e das bases teóricas e directrices do traballo a desenvolver polo estudiantado.
Debates	O alumnado comentará e analizará nunha perspectiva reflexiva e crítica cuestións cunha orientación teórica e práctica vinculadas cos contidos básicos da materia.
Traballos de aula	Orientados a analizar casos, estudo de situacións, comentar textos ou afondar ou complementar os contidos da materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico. Empregaránse como complemento das sesións maxistrais, para desenvolver competencias instrumentais relacionadas co marco teórico da materia.
Presentacións/exposicións	Terán como finalidade a exposición de comentarios, recensións, actividades ou traballos de tipo individual e/ou colectivo por parte do alumnado con debate posterior.
Traballos tutelados	O alumnado deberá realizar de forma individual e/ou grupal varios traballos sobre algúns dos temas vinculados cos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Seminarios	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. En todas estas actividades cabe a posibilidade de realizar un seguimento individual de cada persoa presenta na aula.
Debates	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. En todas estas actividades cabe a posibilidade de realizar un seguimento individual de cada persoa presenta na aula.
Traballos de aula	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. En todas estas actividades cabe a posibilidade de realizar un seguimento individual de cada persoa presenta na aula.
Presentacións/exposicións	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. En todas estas actividades cabe a posibilidade de realizar un seguimento individual de cada persoa presenta na aula.
Traballos tutelados	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. En todas estas actividades cabe a posibilidade de realizar un seguimento individual de cada persoa presenta na aula.

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Traballos de aula	Asistencia e participación activa.	10
Presentacións/exposicións	Asistencia e participación activa.	10
Traballos tutelados	Traballos, comentarios ou recensións a realizar.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba de carácter escrito no que se deberán analizar documentos ou desenvolver cuestións vinculadas cos eixes temáticos do programa.	40
Cartafol/dossier	O alumnado deberá realizar un seguimento das actividades de aula e trasladalo a un documento xeral que recolla os contidos tratados na materia xunto coas súas achegas persoais.	20

Otros comentarios sobre la Evaluación

Avaliación continua para o alumnado asistente. Realizarase segundo os seguintes parámetros:

1. Asistencia e participación en clase, computada máis arriba como "traballos de aula" e "presentacións": 20%. (2 puntos)
2. Traballos tutelados individuais ou colectivos: 20%. (2 puntos)
3. Cartafol: 20%. (2 puntos)
4. Proba escrita na que se desenvolverán subtemas do programa: 40% (4 puntos)

Para obter unha cualificación positiva o alumnado deberá acadar o 50% de cada unha das porcentaxes.

O alumnado asistente que non supere o proceso de avaliación continua deberá realizar unha proba extraordinaria seguindo as instrucións do profesor coa finalidade de traballar aqueles contidos non superados e acadar as competencias a eles asociadas.

Avaliación de non asistentes. Terán a consideración de non asistentes aqueles alumnos/as que non teñan acadado o 80% da asistencia. A ficha con foto e datos persoais deberá ser entregada ao profesor nas dúas primeiras semanas de clase. Para a superación da materia deberá acadarse o 50% de todos os apartados sinalados na avaliación. A avaliación ordinaria e extraordinaria para o alumnado non asistente consistirá en:

1. Cartafol que conterá un desenvolvemento de varios subtemas do programa. 2 puntos.
2. Traballo individual programado co profesor que consistirá no desenvolvemento dun suposto teórico ou práctico: 2 puntos.
3. Proba escrita que consistirá no desenvolvemento desubtemas incluídos no temario: 6 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica, que será complementada con bibliografía específica, de ser necesario, para cada tema ou subtema.

Carreño, M. (ed.) (2000): *Teorías e institucións contemporáneas de educación*, Madrid, Síntesis.

Colom Cañellas, A., e Núñez Cubero, Luís (2005): *Teoría de la educación*, Madrid, Síntesis.

Escolano Benito, Agustín (2002): *La educación en la España contemporánea*, Madrid, Biblioteca Nueva.

Pozo Andrés, María del Mar (ed.) (2009): *Teorías e institucións contemporáneas de educación*, Madrid, Biblioteca Nueva.

Sarramona, J. (2008): *Teoría de la Educación. Reflexión y normativa pedagógica*, Barcelona, Ariel.

Suárez Pazos, Mercedes; Cid Fernández, X. M., e Benso Calvo, Carmen (2006): *Memoria da escola*, Vigo, Xerais.

VV. AA. (1999): *La educación en el siglo XXI: los retos del futuro inmediato*, Barcelona, Graó.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G110V01105

Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302

Ética e deontoloxía profesional/O05G110V01902

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/O05G120V01104

Otros comentarios

Resulta aconsellable que o alumnado coñeza a maneira de traballar cun procesador de textos, e igualmente que saiba como facer uso dos recursos dispoñibles na rede como fontes de información pero nunca como fontes para a realización mimética de traballos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil**

Asignatura	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil			
Código	O05G110V01205			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición				
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Puente Carracedo, Hipolito			
Profesorado	Puente Carracedo, Hipolito			
Correo-e	hpunte@correo.cop.es			
Web				
Descrición general	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución axeitados.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A4	B1 B2 B8 B12
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 0-6 no contexto familiar, social e escolar.	A4	B1 B2

Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de infantil.	A2	B1
Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	A2 A7 A10	B6 B7 B8 B9 B11
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación.	A2 A10	B2 B8 B15 B16
Crear e manter lazos de comunicación coa familia para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10	B11 B16
Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	A2	B1 B2
Deseñar e materializar espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade.	A3	B11
Promover no grupo a aceptación de normas e o respecto aos demais.	A5	B11
Coñecer, deseñar e aplicar técnicas para identificar disfuncións na aprendizaxe.	A6	B1 B7 B8
Coñecer e deseñar situacións de aprendizaxe susceptibles de optimizar: o desenvolvemento de aspectos perceptivo-motrices; a linguaxe oral receptiva e expresiva; unha autoestima positiva e equilibrio emocional.	A2 A4 A5 A6	B3 B11

Contidos

Tema

1.Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar.	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Aportacións do procesamento da información A teoría sociocultural de Vygotsky. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento A teoría da aprendizaxe significativo de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
2. Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade infantil.	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a aprendizaxe na escola. O profesor/a: elemento clave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
3.Procesos de aprendizaxe na idade infantil.	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
4.Procesos afectivos e motivación académica na idade infantil.	Autoconcepto: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
5.Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación infantil.	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
6.TICs e aprendizaxe na etapa infantil.	O uso das TICs e a aprendizaxe escolar. O uso das TICs e a instrución.
7. Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación.	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	10	0	10
Presentacións/exposicións	11	27.5	38.5
Actividades introdutorias	3	0	3
Traballos tutelados	11	25	36
Titoría en grupo	10	25	35
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	9	11
Cartafol/dossier	5.5	11	16.5

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información do alumnado e presentación da materia.
Traballos tutelados	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor
Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografía suxerida.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Completando a titoría en grupo, na titoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na titoría en grupo como na individual.
Traballos tutelados	Completando a titoría en grupo, na titoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na titoría en grupo como na individual.
Pruebas	Descrición
Cartafol/dossier	Completando a titoría en grupo, na titoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na titoría en grupo como na individual.

Avaliación

	Descrición	Calificación
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.	20
Traballos tutelados	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor.	20
Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografía suxerida. forma oral ou escrita.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	30
Cartafol/dossier	O estudante presenta, oralmente no grupo pequeno, e por escrito ao profesor, evidencias de cal foi o seu traballo con relación aos contidos da materia e a súa participación nos traballos de grupo.	20

Otros comentarios sobre la Evaluación

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas na convocatoria de Xuño, poderán ser avaliadas e recuperadas na convocatoria de xullo.

No caso de que algún estudante non poida ser obxecto dunha avaliación continua, nin o seu traballo poida ser titorizado polo docente, realizará unha proba sobre os contidos teóricos, que suporá o sesenta por cento da cualificación final, e outra sobre os contidos prácticos, que representará o corenta por cento da cualificación final. Para superar a materia será preciso que en cada unha das partes (teórica e práctica) acade un cincuenta por cento da cualificación establecida para cada parte.

Bibliografía. Fontes de información

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS :

Básicas

Coll, C., Palacios, J. e Marchesi, A. (comps.) (2001). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación Escolar* (2ª ed.). Madrid: Alianza Editorial.

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. e Valle, A. (2002). *Manual de Psicología de la Educación*. Madrid: Pirámide.

Mayer, R.E. (2004). *Psicología de la Educación: Vol. II. Enseñar para un aprendizaje significativo*. Madrid: Pearson Prentice Hall

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Asignaturas que se recomenda haber cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104
